

Cuprins

PREFAȚĂ	7
CUVÂNT-ÎNAINTE	9
LISTĂ DE ABREVIERI	11
CAPITOLUL I. CRONOLOGIA CONSTRUCȚIEI EUROPENE.....	13
I.1. PRECIZĂRI PREALABILE. PRECURSORII INTEGRĂRII EUROPENE.....	13
I.2. Instituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului – CECO	15
I.3. Instituirea Comunității Economice Europene (CEE) și a Comunității Europene a Energiei Atomice (CEEA sau Euratom)	16
I.4. De la Europa „celor 6 state” la o Europă deschisă spre extindere, spre o Uniune Europeană.....	20
I.5. Uniunea Economică și Monetară.....	21
I.6. Actul Unic European (AUE).....	23
I.7. Tratatul de la Maastricht (TMs) – Tratatul cu privire la Uniunea Europeană (TUE)	24
I.8. Tratatul de la Amsterdam (TA).....	27
I.9. Tratatul de la Nisa. Noi extinderi ale Uniunii Europene.....	30
I.10. Tratatul de la Lisabona – Tratat de reformare a Uniunii Europene	32
I.10.1. Precizări prealabile	32
I.10.2. Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului de la Maastricht/a Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE)	34
I.10.3. Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului de instituire a Comunității Europene, denumit Tratatul de funcționare a Uniunii Europene (TFUE).....	39
I.11. O nouă extindere a Uniunii Europene, urmată de o cerere de retragere din Uniunea Europeană	45
CAPITOLUL II. UNIUNEA EUROPEANĂ – ETAPĂ NOUĂ ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ, PROMOVAT PRIN CREAREA COMUNITĂȚILOR EUROPENE	47
II.1. Uniunea Europeană până la Tratatul de la Maastricht.....	47
II.1.1. Comunitățile Europene.....	47
II.1.2. Cooperarea politică europeană	50
II.1.3. Consiliul European.....	51
II.2. Uniunea Europeană – de la Tratatul de la Maastricht la Tratatul de la Lisabona	53
II.2.1. Originea și natura juridică a Uniunii Europene.....	53
II.2.2. Comunitățile Europene, primul pilon al UE – potrivit TMs	55
II.2.3. Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), al doilea pilon al Uniunii Europene – potrivit TMs.....	59
II.2.4. Justiția și Afacerile Interne (JAI), al treilea pilon al Uniunii Europene.....	59

II.2.5. Competența Curții de justiție a Comunităților Europene	60
II.2.6. Uniunea Europeană, potrivit revizuirii Tratatului de la Maastricht prin Tratatele de la Amsterdam și Nisa	60
II.2.7. Uniunea Europeană potrivit Tratatului de la Lisabona	63
II.3. Aderarea de noi state la Uniunea Europeană	67
II.3.1. Condițiile pe care statele trebuie să le îndeplinească în vederea aderării la Uniunea Europeană	67
II.3.2. Apartenența la Uniunea Europeană.....	71
II.3.3. Statutul de cetățean al Uniunii Europene	74
II.3.3.1. Noțiunea de cetățenie a Uniunii Europene.....	74
II.3.3.2. Cetățenia Uniunii potrivit Tratatului de la Maastricht	75
II.3.3.3. Cetățenia Uniunii potrivit Tratatului de la Amsterdam	76
II.3.3.4. Cetățenia Uniunii potrivit Tratatului de la Nisa.....	78
II.3.3.5. Cetățenia Uniunii potrivit Tratatului de la Lisabona	78
II.3.3.6. Rolul Parlamentului European în extinderea drepturilor cetățenilor Uniunii Europene și garantarea lor	88
CAPITOLUL III. DEFINIȚIA, SPECIFICUL ȘI PRINCIPIILE DREPTULUI UNIUNII.....	91
III.1. Definiția dreptului Uniunii	91
III.2. Specificul dreptului Uniunii	93
III.3. Principiile dreptului Uniunii Europene	94
III.3.1. Ordinea juridică a Uniunii Europene	94
III.3.2. Principiul priorității/supremației dreptului Uniunii Europene	96
III.3.3. Caracterul direct aplicabil al dreptului Uniunii Europene	100
III.3.3.1. Principiul aplicabilității directe a dreptului Uniunii	100
III.3.3.2. Principiul efectului direct al dreptului Uniunii/comunitar.....	101
III.3.4. Principii ce guvernează sistemul de competențe în Uniunea Europeană	104
III.3.4.1. Principiul competenței de atribuție.....	104
III.3.4.2. Principiul subsidiarității.....	112
III.3.4.3. Principiul proporționalității	116
III.3.4.4. Principiile subsidiarității și proporționalității potrivit Tratatului de la Lisabona	118
III.3.5. Alte principii pe care se întemeiază funcționarea Uniunii Europene.....	119
CAPITOLUL IV. IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII.....	123
IV.1. Precizări prealabile.....	123
IV.2. Dreptul primar.....	124
IV.2.1. Tratatul – Tratatul asupra Uniunii Europene și Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene	124
IV.2.2. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.....	128
IV.2.3. Actele de aderare ale statelor membre.....	128
IV.2.4. Convențiile între statele membre încheiate în aplicarea tratatelor comunitare	129

IV.2.5. Acordurile încheiate de reprezentanții statelor membre în cadrul Consiliului.....	131
IV.2.6. Alte acorduri între statele membre încheiate într-un domeniu de competență comunitară, respectiv o materie care a fost omisă de Tratat, TCE	131
IV.3. Dreptul derivat	132
IV.3.1. Precizări prealabile	132
IV.3.2. Actele juridice ale Uniunii.....	133
IV.3.3. Regulamentul.....	138
IV.3.4. Directiva	141
IV.3.5. Decizia.....	147
IV.3.6. Recomandarea și avizul	149
IV.3.7. Motivarea actelor juridice ale Uniunii.....	151
IV.3.8. Semnarea, publicarea, notificarea și intrarea în vigoare a actelor juridice ale Uniunii	152
IV.4. Principiile generale ale dreptului	155
IV.4.1. Precizări prealabile	155
IV.4.2. Modul de aplicare a principiilor generale ale dreptului.....	159
IV.4.3. Principiile aplicate de către Curtea de Justiție de la Luxemburg și forța lor juridică.....	160
IV.5. Acordurile (convențiile) încheiate de Comunitățile Europene – preluate prin succesiune de Uniunea Europeană.....	166
IV.5.1. Acordurile încheiate de Comunități cu state terțe sau organizații internaționale	167
IV.5.2. Actele unilaterale adoptate de organele instituite de către anumite acorduri externe ale Comunităților	168
IV.5.3. Acordurile încheiate de către statele membre cu state terțe.....	169
IV.5.4. Locul acordurilor externe în ordinea juridică comunitară/a Uniunii	171
IV.6. Jurisprudența Curții de Justiție de la Luxemburg (CJUE)	171
CAPITOLUL V. OBIECTIVELE UNIUNII EUROPENE.....	173
V.1. Reglementarea obiectivelor Uniunii Europene	173
V.2. Obiectivele cu caracter general	173
V.3. Obiectivele cu caracter specific.....	174
V.4. Complementaritatea obiectivelor generale cu cele specifice ale Uniunii Europene	181
V.5. Modalitățile principale de realizare a obiectivelor Uniunii Europene.....	184
CAPITOLUL VI. INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE.....	187
VI.1. Cadrul instituțional al Uniunii Europene	187
VI.2. Organismele și organele Uniunii.....	188
VI.3. Principii pe care se fundamentează structura instituțională a Uniunii Europene	196
VI.4. Parlamentul European.....	198
VI.4.1. Reglementarea instituției Parlamentului European.....	198
VI.4.2. Componența și organizarea Parlamentului European.....	201

VI.4.3. Funcțiile Parlamentului European	211
VI.4.3.a. Reglementarea funcțiilor Parlamentului European.....	211
VI.4.3.b. Definierea funcțiilor Parlamentului European	212
VI.4.3.c. Atribuțiile Parlamentului European în cadrul acțiunii externe a Uniunii.....	225
VI.4.3.d. Relațiile Parlamentului European cu parlamentele naționale.....	226
VI.5. Consiliul European.....	228
VI.5.1. Reglementarea instituției Consiliului European anterior Tratatului de la Lisabona.....	228
VI.5.2. Consiliul European potrivit Tratatului de la Lisabona.....	230
VI.5.3. Componenta și organizarea Consiliului European.....	230
VI.5.4. Funcționarea Consiliului European	231
VI.5.5. Funcțiile Consiliului European	234
VI.5.6. Relațiile Consiliului European cu alte instituții ale Uniunii	240
VI.5.7. Realizări și perspective pentru Consiliul European	241
VI.6. Consiliul.....	241
VI.6.1. Reglementarea instituției Consiliului	241
VI.6.2. Componenta și organizarea Consiliului.....	242
VI.6.3. Funcționarea Consiliului. Reuniunile Consiliului	249
VI.6.4. Modul de luare a deciziilor în cadrul Consiliului	250
VI.6.5. Funcțiile Consiliului	265
VI.6.5.a. Reglementarea și definirea funcțiilor Consiliului.....	256
VI.7. Comisia Europeană	265
VI.7.1. Reglementarea instituției Comisiei Europene.....	265
VI.7.2. Componenta și organizarea Comisiei Europene	266
VI.7.3. Funcțiile Comisiei Europene	275
VI.7.3.a. Reglementarea funcțiilor Comisiei Europene.....	275
VI.7.3.b. Definierea funcțiilor Comisiei Europene	275
VI.7.4. Dreptul de control al Parlamentului European asupra Comisiei.....	290
VI.8. Curtea de Justiție a Uniunii Europene.....	291
VI.8.1. Reglementarea instituției Curții de Justiție.....	291
VI.8.2. Componenta și organizarea Curții de Justiție	292
VI.8.2.1. Curtea de justiție – instanță reprezentativă.....	292
VI.8.2.2. Statutul membrilor Curții de Justiție și al Tribunalului.....	294
VI.8.2.3. Grefa Curții de Justiție – grefierul și grefierii adjuncți	296
VI.8.2.4. Serviciile Curții de Justiție	296
VI.8.2.5. Președinția Curții și constituirea camerelor.....	297
VI.8.2.6. Funcționarea Curții de Justiție.....	298
VI.8.3. Funcțiile Curții de Justiție.....	299
VI.8.3.1. Reglementarea funcțiilor Curții de Justiție.....	299
VI.8.3.2. Curtea de justiție – instanță administrativă	300
VI.8.3.3. Curtea de Justiție – instanță constituțională	301
VI.8.3.4. Curtea de Justiție – Instanță internațională.....	302
VI.8.3.4.1. Curtea de Justiție – mai mult decât o instanță internațională.....	303
VI.8.3.5. Trimiterea preliminară – funcție specială de interpretare.....	305

VI.8.4. Competența Curții de Justiție.....	305
VI.8.4.1. Competența materială.....	306
VI.8.4.2. Competența funcțională.....	306
VI.8.5. Acțiunile în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene potrivit competenței acesteia	307
VI.8.5.1. Acțiunea în anulare (art. 263, art. 264 TFUE).....	310
VI.8.5.2. Excepția de ilegalitate (art. 277 TFUE, art. 156 TEuratom)	314
VI.8.5.3. Acțiunea în carență (art. 265 TFUE, art. 148 TEuratom).....	315
VI.8.5.4. Acțiunea în constatarea încălcării de către un stat membru a obligățiilor care îi revin în temeiul tratatelor (art. 258-260 TFUE, art. 141-143 TEuratom)	316
VI.8.5.5. Acțiunea împotriva sancțiunilor pecuniare (art. 261 TFUE).....	320
VI.8.5.6. Acțiuni introduse de agenții Uniunii (art. 270 TFUE și art. 152 TEuratom)	321
VI.8.5.7. Acțiunea în responsabilitate	321
VI.8.5.7.a. Acțiunea în responsabilitate extracontractuală a Uniunii Europene (art. 340 TFUE).....	322
VI.8.5.7.b. Acțiunea în responsabilitate contractuală a Uniunii Europene în temeiul unei clauze compromisorii (art. 272 TFUE).....	324
VI.8.5.8. Recursul Curții de Justiție împotriva deciziilor Tribunalului.....	324
VI.8.5.9. Reexaminarea de către Curtea de Justiție a unor decizii adoptate de Tribunal în baza TFUE și a Statutului Curții de Justiție a UE	326
VI.8.5.10. Trimiterea preliminară în fața Curții de Justiție	327
VI.8.5.11. Procedura în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene	330
VI. 8.5.11.1. Procedura obișnuită.....	330
VI. 8.5.11.2. Procedurile speciale	332
VI. 8.5.11. 3. Cheltuielile de procedură și regimul lingvistic	333
VI.8.6. Tribunalul	334
VI.8.6.1. Reglementare. Necesitatea înființării Tribunalului/Tribunalul de Primă Instanță.....	334
VI.8.6.2. Componenta, organizarea și funcționarea Tribunalului	336
VI.8.6.3. Competența Tribunalului.....	338
VI.8.6.4. Modificări ale normelor de procedură ce privesc Tribunalul	340
VI.8.6.5. Fostul Tribunal al Funcției Publice a Uniunii Europene (TFPUE)	342
VI.8.6.6. Contribuția Curții de Justiție a Uniunii Europene în procesul de integrare.....	343
VI.8.6.7. Rețeaua judiciară a Uniunii Europene.....	345
VI.8.6.8. Rolul Parlamentului European în procesul evolutiv de reglementare a Curții de Justiție a Uniunii Europene, de exercitare a competențelor acesteia și de structură instituțională	346
VI.9. Curtea de Conturi a Uniunii Europene.....	347
VI.9.1. Reglementarea instituției Curții de Conturi a UE.....	347
VI.9.2. Componenta și organizarea Curții de Conturi	348
VI.9.3. Funcționarea Curții de Conturi a UE	350
VI.9.4. Atribuțiile Curții de Conturi a Uniunii Europene	351

VI.9.4.1. Reglementarea și definirea atribuțiilor Curții de Conturi a Uniunii Europene.....	351
VI.9.4.2. Rapoartele Curții de Conturi	354
VI.9.4.3. Exercițarea atribuțiilor Curții de Conturi a UE	356
VI.9.4.4. Raporturile de asistență, cooperare și control dintre Parlamentul European, respectiv Comisia CONT și Curtea de Conturi a UE.....	356
VI.9.4.5. Organismele competente în materia controlului bugetar. Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). Parchetul European Anticorupție.....	357
VI. 9.4.5.1. Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).....	359
VI.9.4.5.2. Parchetul European Anticorupție (EPPO).....	361
VI.10. Banca Centrală Europeană.....	366
VI.10.1. Reglementarea Băncii Centrale Europene	366
VI.10.2. Obiectivele și misiunile Sistemului European al Băncilor Centrale – SEBC	367
VI.10.3. Componenta, organizarea și competențele Băncii Centrale Europene	368
VI.10.4. Băncile centrale naționale ale statelor membre	374
CAPITOLUL VII. ORGANELE CONSULTATIVE ALE UNIUNII EUROPENE.....	376
VII.1. Comitetul Economic și Social European (CESE) și Comitetul Științific și tehnic Euratom	376
VII.1.1. Reglementarea Comitetului Economic și Social European.....	376
VII.1.2. Organizarea CESE.....	376
VII.1.3. Componenta Comitetului Economic și Social. Statutul membrilor	378
VII.1.4. Competența Comitetului Economic și Social European	380
VII.1.5. Comitetul Științific și Tehnic Euratom (art. 134 TEuratom).....	381
VII.2. Comitetul Regiunilor (COR)	383
VII.2.1. Reglementarea Comitetului Regiunilor (CoR).....	383
VII.2.2. Organizarea Comitetului Regiunilor (CoR)	384
VII.2.3. Componenta Comitetului Regiunilor. Statutul membrilor	385
VII.2.4. Competența Comitetului Regiunilor	386
VII.3. Banca Europeană de Investiții	389
VII.3.1. Reglementarea Băncii Europene de Investiții	389
VII.3.2. Resursele Băncii Europene de Investiții.....	390
VII.3.3. Grupul BEI. Structură.....	391
VII.3.4. Componenta și competența Băncii Europene de Investiții.....	391
VII.3.5. Banca Europeană de Investiții și noul program de investiții pentru Uniunea Europeană.....	393
VII.3.6. Banca Europeană de Investiții și clima	395
VII.3.7. Banca Europeană de Investiții și Criza COVID-19.....	396
VII.3.8. Parlamentul European și Banca Europeană de Investiții.....	396
CAPITOLUL VIII. PROCEDURI DE ADOPTARE A ACTELOR JURIDICE (A DECIZIILOR) ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ.....	397
VIII.1. Instituțiile cu funcții decizionale în Uniunea Europeană.....	397

VIII.2. Procedurile utilizate în adoptarea actelor juridice în procesul de evoluție a Uniunii Europene	398
VIII.3. Reglementarea procedurilor. adoptarea actelor juridice în Uniunea Europeană.....	400
VIII.3.1. Procedura legislativă ordinară.....	401
VIII.3.2. Proceduri legislative speciale.....	405
VIII.3.3. Proceduri de adoptare a actelor juridice fără caracter legislativ	406
VIII.3.3.1. Procedura privind actele de punere în aplicare	408
VIII.3.3.2. Procedura privind actele delegate	410
CAPITOLUL IX. PIAȚA INTERNĂ A UNIUNII EUROPENE. LIBERTĂȚILE FUNDAMENTALE	413
IX.1. Evoluția pieței interne a Uniunii Europene.....	413
IX.1.1. Tratatul ce instituie Comunitatea Economică a Cărbunelui și Oțelului.....	413
IX.1.2. Tratatul ce instituie Comunitatea Economică Europeană.....	414
IX.1.3. Cartea albă privind „Piața Internă” din 1985.....	415
IX.1.4. Tratatul de la Maastricht (TUE)	416
IX.1.5. Tratatul de funcționare a Uniunii Europene (TFUE).....	418
IX.1.6. Comisia și Parlamentul European – instituții cheie în procesul de creare și relansare a Pieței interne a UE.....	419
IX.1.7. Piața unică digitală.....	422
IX.2. Libera circulație a mărfurilor în Uniunea Europeană	424
IX.2.1. Reglementare	424
IX.2.2. Noțiunea de marfă	424
IX.2.3. Originea mărfurilor. Regimul mărfurilor aflate în liberă circulație	425
IX.2.4. Schimbul de mărfuri în spațiul Uniunii Europene	426
IX.2.4.1. Interzicerea taxelor cu efect echivalent celui al taxelor vamale: art. 28 alin. (1) și art. 30 TFUE	427
IX.2.4.2. Interzicerea măsurilor cu efect echivalent celui al restricțiilor cantitative la import și la export, potrivit art. 34 și art. 35 TFUE.....	428
IX.2.4.2.1. Tipuri de măsuri cu efect echivalent	430
IX.2.4.2.2. Excepții de la interzicerea măsurilor cu efect echivalent celui al restricțiilor cantitative	432
IX.2.4.3. Adaptarea monopolurilor naționale cu caracter comercial.....	433
IX.2.4.4. Armonizarea legislațiilor naționale în materia liberei circulații a mărfurilor.....	434
IX.2.4.5. Contribuția Parlamentului European în finalizarea pieței interne pe segmentul liberei circulații a mărfurilor	435
IX.2.5. Schimbul de mărfuri între statele membre și state terțe.....	439
IX.3. Libera circulație a persoanelor în Uniunea Europeană	441
IX.3.1. Reglementare	441
IX.3.2. Lucrătorii	443
IX.3.3. Libera circulație a cetățenilor UE și a membrilor familiilor acestora.....	444
IX.3.4. Libera circulație a lucrătorilor în Uniunea Europeană.....	446
IX.3.4.1. Accesul la încadrarea în muncă.....	447

IX.3.4.2. Egalitatea de tratament și avantajele sociale și fiscale	448
IX.3.4.3. Măsuri care favorizează mobilitatea lucrătorilor.....	449
IX.3.5. Regulamentul nr. 492/2011 al Parlamentului European și al Consiliului. Principiul nediscriminării.....	451
IX.3.6. Restricții ale dreptului de liberă circulație a persoanelor în Uniunea Europeană	451
IX.3.7. Spațiul Schengen	453
IX.3.7.1. Reglementare.....	453
IX.3.7.2. Țări participante	454
IX.3.7.3. Obiectivul „Spațiului Schengen”. Evoluții și realizări	454
IX.3.7.4. Realizările înregistrate de „Spațiul Schengen”.....	456
IX.3.7.5. Contribuția Parlamentului European în sprijinirea dreptului la liberă circulație a persoanelor în UE	457
IX.4. Dreptul de stabilire și libera prestare a serviciilor în Uniunea Europeană.....	458
IX.4.1. Reglementare	458
IX.4.2. Dreptul/libertatea de stabilire	459
IX.4.2.1. Persoanele, beneficiare ale dreptului de stabilire	459
IX.4.2.2. Natura activității desfășurate de către persoanele beneficiare ale dreptului de stabilire	462
IX.4.2.2.1. Accesul la activitățile independente, condiții. Recunoașterea reciprocă a diplomelor în Uniunea Europeană.....	463
IX.4.3. Libera prestare/furnizare a serviciilor în Uniunea Europeană.....	467
IX.4.3.1. Noțiunea de servicii.....	467
IX.4.3.2. Detașarea lucrătorilor – prestarea unui serviciu într-un alt stat membru.....	468
IX.4.3.2.1. Directiva privind detașarea lucrătorilor – Susținerea liberei circulații a serviciilor.....	468
IX.4.3.3. Libera circulație a serviciilor, ipoteze jurisprudențiale	470
IX.4.3.4. Directiva privind serviciile în cadrul pieței interne – Directiva 2006/123/CE). Contribuția Parlamentului European.....	471
IX.4.3.5. Excepții.....	474
IX.5. Libera circulație a capitalurilor și a plăților	475
IX.5.1. Evoluția reglementării libertății de circulație a capitalurilor	475
IX.5.2. Reglementarea principiului liberei circulații a capitalurilor și a plăților. Obiective	475
IX.5.3. Conceptele de „circulație a capitalului” și de „plăți”	476
IX.5.4. Directivele ce au condus la libera circulație a capitalului.....	477
IX.5.5. Tratatul Uniunii și libera circulație a capitalului.....	478
IX.5.6. Excepții și restricții justificate	479
IX.5.7. Clauza de salvagardare	480
IX.5.8. Plățile	481
IX.5.8.1. Cadrul legislativ corespunzător „liberei circulații a plăților” în Uniunea Europeană	482
BIBLIOGRAFIE	489